

krænker du dette Samfund gennem den Tilladelse, som du giver denne Mand. Giver du en Tilladelse, som bevirker, at der kommer Strid, Splid eller Tvedragt i Samfundet, og som nedbryder Disciplinen og Ærbødigheden og Sammenholdet og alt det, som skal gøre Samfundet stærkt, saa krænker du dets organiske Liv og dets Interesser; selv om det ser ud, som om du ikke krænker nogen enkelt, saa krænker du dog det hele Samfund. Man kan paa den Maade i Frihedens Navn komme til de vildeste Vilkaarligheder og opløse Samfundet ved den Slags Argumenter. For saa vidt muligt at undgaa Misforstaaelser skal jeg til en vis Grad indrømme, at det kan være nødvendigt, at Rigsdagen træder op og hæbder de enkelte Medlemmers Frihed og Selvstændighed inden for Folketirken. Naar man ser paa den katolske Kirke og ser paa den Magt, som den øverste Gejstlighed der har haft, og hvad det har ført til, maa jeg indrømme, at det kan blive nødvendigt, at Repræsentationen tager sig af Forholdene og sørger for at holde Kirken saa nær op til Statslivets Krav og Kulturen og Videnskaben, som det er nødvendigt, for at der kan blive gode og virkelige sunde Forhold til Stede. Vil man ikke inden fra lukke Ventilerne op, kan det blive nødvendigt, at man uden fra knuser et Par af Ruderne. Det ved jeg meget godt, og jeg er altsaa ikke principielt imod, at man fra Statens Side enkelte Gange gør noget, som maatte den øverste Gejstlighed vil falde Indgreb. Men saa skal det ogsaa være under Forhold, hvor de vedkommende enkelte Menneskers Samvittighed og Trosforshold vilde blive krænkede ved den store Uniformitet. Jeg forstaar godt, at under saadanne Forhold er det, hvis vi skulle bevare Folketirken her i Landet ret længe, nødvendigt, at vi ikke ere altsaa meget uniformerende, at man giver til en vis Grad de personlige Standpunkter fri Rørelse, at man f. Eks. over for stærkt religiøse Gemytter giver dem visse Undtagelser, visse Tilladelser, fordi man synes, det er Synd at forlange, at de skulle træde ud af Kirkesamfundet for disse Særstandpunkters Skyld, og fordi Kirken heller ikke har godt af at undvære dem, fordi de høre til de bedste og alvorligste Gemytter. Altsaa naar det kommer paa den Maade i Religionsfrihedens, Troens, Samvittighedens Navn, kan jeg godt løse Vaabendene, maatte noget mere end den øverste Gejstlighed altid ønsker. Men det gør det ikke her. Her vil slet ikke blive Tale om, at de dybt religiøse Gemytter vilde kræve denne Ret for sig. Tværtimod, de, der særlig ville benytte denne Ret, ville blive dem,

der i Grunden ere inde paa at gøre Kristendommen til et med Kulturlivet i dets forskellige Stadier og gerne ville vise, at de ere paa Højden af Tidens Dannelse og ikke bryde sig saa meget om at lyde den øverste Myndighed, de fri, maatte vel fri Samfundsmedlemmer, hvorom jeg vil sige: de kunne være særdeles prægtige Mennesker, men i Folketirken høre de ikke hjemme, saa ville de ikke undertaste sig den Orden og Disciplin, der er der, saa lad dem i Guds Navn gaa deres Vej. Det er altsaa det, jeg maa gøre gældende, at man ikke her maa forlange Frihed for den enkelte, og jeg maa til Slutning gøre opmærksom paa, at det kan være en Sag af Bigtighed for Kirkesamfundet, at de enkelte ikke saa denne Frihed, thi det er ikke saaledes, at man kan sige her: Ja, det er dog et Spørgsmaal, det kan ikke stude. Eder i og for sig; maatte det virke i Retning af Mangel paa Disciplin, men der kan aldrig være noget forargeligt ved det. Jeg siger: So vist kan det saa! Gejstligheden hele Verden rundt har hovedsagelig stillet sig bestemt imod det endnu. Om den gør rigtigt i det eller ikke, ved jeg ikke; det skal jeg ikke komme ind paa. Grundene ere jo i Almindelighed disse, at i den jødiske og kristne Kirke har Sigbrænding aldrig været tilladt, men betragtet med Afsty; det strider mod den gamle Formel, hvori man ser en Guds Vilje, af Jørd er du kommen, til Jørd skal du blive, ikke gennem en kunstig Proces, men gennem en naturlig Udviklingsproces, det strider imod Kristi Eksempel, mod det kirkelige Billedsprog, og man ved ikke, hvilken Indflydelse i Retning af Demoralisation og Forvirring det kan saa, navnlig paa de Gemytter, som tage Hensyn til Symbolik, Begemet, Fantasi og uklare Følelser, fort sagt, der er saa overmaade meget at tage Hensyn til, at man nok kan sige, at Kirken har Lov til at saa Sagen grundigt overvejet, inden der tages Bestemmelse om den. Derfor maa jeg paa det allerbestemteste ønske, at man vil lade Sagen gaa i Udvalg og navnlig lade § 5 blive undertastet alvorlig Drøftelse, inden Sagen kommer frem igen.

Th. Nielsen: Sa det Lovforslag om Sigbrænding, som nu er til Forhandling, er kommen til os paa en meget stilfærdig Maade, og det forekommer mig ogsaa, at det er et meget beskedent Forslag, den sidste ærede Taler indrømmede det jo ogsaa. Naar jeg siger, at det er kommet til os paa en meget stilfærdig Maade, begrundes jeg det ved, at i Folketinget — som man vil se, naar man gennemløser Rigsdags-